

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

BROCHURES

N°. 3679

3679 - 45

Onaannemelijk?

DOOR

Dr. R. A. KOLLEWIJN

(namens het Voorlopig Bestuur der

**Vereniging tot Vereenvoudiging onzer
Spelling en Verbuiging)**

ZUTPHEN,
W. J. THIEME & Cie.

Reeds lang bestond bij het Voorlopig Bestuur onzer Vereniging het voornemen, de brochure van de heer den Hertog te beantwoorden.

Wij hadden zo graag gezien, dat onze onvergetelijke Terwey zich daarmee had belast.

Hij was er niet ongenegen toe; maar zijn ziekte heeft het verhinderd. Eerst werd er uitgesteld en uitgesteld, en eindelijk, in Hilversum, vroeg hij mij, of ik de zaak maar op me wilde nemen: tot het opstellen van een tamelijk uitvoerig stuk voelde hij zich te lusteloos en te zwak.

Ik mocht niet weigeren. Toen deze brochure gereed was (in het laatst van Augustus) bracht ik hem bij Terwey, die hem met zijn gewone nauwgezetheid heeft doorgelezen, hier wijzigend, daar aanvullend.

Het stuk werd daarop rondgezonden bij de andere leden van het Voorlopig Bestuur, die mij door het maken van verschillende op- en aanmerkingen aan zich hebben verplicht, en mij machtigden het geschrift namens ons alle het licht te doen zien.

R. A. K.

Nu de door ons voorgestelde wijzigingen in de spelling en de verbuiging van het Nederlands in tal van tijdschriften, week- en dagbladen zijn besproken, achten wij de tijd gekomen om het een en ander te antwoorden op de bezwaren, die men tegen onze voorstellen heeft aangevoerd.

Maar vooraf willen wij er — niet zonder voldoening — op wijzen, dat wij van vele zijden instemming hebben ondervonden. Dat mannen als prof. Symons en prof. Logeman onze plannen toejuichen (in het Museum en de Gids) bevestigt ons in de overtuiging, dat de beweging, in het belang zowel van het Nederlands als van de Nederlanders begonnen, ons na een niet al te groot tijdsverloop tot het gewenste doel zal voeren.

Wat nu de bezwaren betreft, wij kunnen ze splitsen in twee soorten. De eerste reeks wordt te berde gebracht door hen, die (misleid door een gebrekkig begrip van het wezen der taal en de verhouding van taal tot spelling) in spellingwijziging en een nauwkeuriger weergeven der beschaafde spreektaal, een willekeurig veranderen der taal zelve zien. (*)

Deze bezwaren zijn geheel en al ongegrond. En daar ze ook onmogelijk op argumenten te gronden zijn, worden

---

(*) Vgl. Prof. H. Paul, *Principien der Sprachgeschichte*, 320: „Es ist wichtig für jeden sprachforscher niemals aus den augen zu verlieren, dass das geschriebene nicht die sprache selbst ist.”

ze, om een schijntje van kracht en flinkheid te krijgen, vertoond onder de noodkreten: taalverbastering, taalverknoeiing!

Die der tweede soort zijn het gevolg van een overdreven gehechtheid aan het bestaande, en van de ongegronde vrees dat door hervorming allerlei verwarring zou ontstaan.

Zij zijn het volledigst bijeengebracht en het nauwkeurigst geformuleerd door de heer C. H. den Hertog, in de artikelen door hem geschreven in Het Schoolblad en later afzonderlijk uitgegeven bij P. Noordhoff te Groningen; en wij menen daarom te kunnen volstaan met te antwoorden op de bedenkingen, door de heer den Hertog in zijn brochure *Waarom Onaannemelijk tegen de voorgestelde wijzigingen in spelling en verbuiging* ingebracht.

Wijzigingen in de Spelling.

De heer den Hertog begint met enige „algemeene waarheden” voorop te stellen, waarvan de eerste luidt:

„1°. *De tegenstelling tusschen spraak (gesproken taal) en schrift (geschreven of gedrukte taal) is een andere dan die tusschen spreektaal en schrijftaal. Alle spellingquaesties staan in verband met de eerste tegenstelling; geen enkele spellingverandering kan iets toe- of afdoen aan het bestaande verschil tusschen spreek- en schrijftaal.*”

Indien de heer den Hertog met deze niet zeer duidelijke frases (*) bedoeld heeft dat de spelling niets te maken heeft met het verschil in wordekeus en constructie dat de spreektaal onderscheidt van de schrijftaal, dan zal zeker niemand hem tegenspreken. Heeft hij echter willen zeggen, dat wij in onze Voorstellen niet hadden mogen spreken van een toenadering tussen spreek- en schrijftaal,

---

(*) Vgl. Dr. Hoogvliet, *Kollewijn's Taalbeweging*, blz. 7.

te verkrijgen door vereenvoudiging van spelling en verbuiging, maar dat wij in plaats van de uitdrukking spreek- en schrijftaal hadden moeten bezigen spraak en schrift — dan antwoorden we, dat deze woorden onze bedoeling zeker voor de helft onzer lezers zou hebben verborgen.

„2°. *Het ideaal van een schriftregeling is, dat het schriftbeeld zoo snel mogelijk de daaraan verbonden beteekenis oproept. Daartoe is noodig het streven naar eenheid en bestendigheid in de woordbeelden.*”

Aan het ideaal van een schriftregeling mag men óók de eis stellen, dat die regeling (de spelling) voor de schrijver niet te moeilijk is. De heer den Hertog denkt uitsluitend aan de lezers en vergeet dat de schrijvers, als het tot leerplicht komt, bijna eyen talrijk zullen worden. En is de door ons voorgestelde vereenvoudiging eenmaal algemeen aangenomen, dan roept het vereenvoudigde schriftbeeld zeker niet minder snel dan tans de betekenis op. (*)

„3°. *Dit streven naar eenheid is voor elk, die schrijft om gedrukt te worden, van belang, daar hij dan de meeste kans heeft niet misverstaan te worden en de aandacht niet af te leiden door ongewone vormen.*”

Daar hebben zich toch J. v. Lennep, Beets, da Costa, ten Kate, de Genestet, Thijm, Hofdijk niet door bezwaard gevoeld, toen zij de spelling van Bilderdijk of hun eigene volgden, terwijl die van Siegenbeek de officiële was.

Trouwens, dit bezwaar zal in zeer korte tijd verdwenen zijn. Zo was het immers altijd, bij al de spelveranderingen die wij hebben gehad?

Men vergeete bovendien niet, dat bij een eenvoudige spelling de zozeer gewenste éénheid in werkelijkheid groter worden zal.

Nu volgt men de Vries en te Winkel — *in naam*;

(*) Vgl. verder Dr. Hoogvliet, t. a. p. 10.

maar verreweg de meeste Nederlanders wijkten in meer dan één opzicht van dat stelsel en van de voorgeschreven verbuigingen af. Minder uit opzet dan uit onbekendheid met de regels en de uitzonderingen. En dat geldt zelfs voor ontwikkelde mannen, voor schrijvers van goede naam.

Voorbeelden hiervan kan men grijpen waar men maar wil. In één artikel van het Algemeen Handelsblad (Van Dag tot Dag, in het no. van 16 April 1893), geschreven door een voorstander van de spelling van de Vries en te Winkel, komen de volgende „vrijheden” voor: „een muur... tegen welke warm bruinrood...”; „met lichtgroenen vensters en lichtgroenen lijst langs het dak”; „bessenboomen”; „langs de groenen huizen”; streepen; „met lichtgroenen uiteinden”; „vonkelende kleur”; „en hoe past den naam van Zaanstreek”; „men ziet... Jan Beuning... de hooge roemer vol goudgele Rinsche wijn opheffen”; „liefhebber van Rinsche bleekerd”; „voor de tweede keer”; „door IJ en Zaan en de meeren omringd; van den Zaanstreek”; „traankookerijen”. (*)

Drukfouten zullen hier ook wel onder lopen. Maar... Zou het aantal van dergelijke fouten niet afnemen bij een eenvoudiger regeling?

„4°. *Onderwijzers in de kunst van lezen en schrijven hebben bij eenheid en bestendigheid belang, omdat het oog, hetwelk daarbij zulk een gewichtige rol speelt, er door gebaat en hun werk er door vergemakkelijkt wordt.*”

Om het gemak moet men de spelling dus — niet gemakkelijker maken!?

Ook speelt het oor (om in de beeldspraak van de heer den Hertog te blijven) in de taal een veel gewichtiger rol

---

*) Zelfs professoren in de nederlandse taal kunnen de klippen der spelling en verbuiging niet altijd ontzeilen. „Het zou eene van de schoonste triomfen der wetenschap zijn”, schreef er onlangs noch een. En toch verzekert de woordelijst, dat triomf mannelijk is.

dan het oog. Men moet voor alles het taalgehoor der leerlingen oefenen en hun op het gehoor leeren vertrouwen. Om die reden is de eenvoudigste en de natuurlijkste spelling ook de beste.

5°. Aangezien foneties schrift geen aanbeveling verdient, moet men, volgens de heer den Hertog „*de doelmatigheid hoog houden van een regeling door bevoegden, op grond van uitspraak, etymologie en analogie, met enkele willekeurige beslissingen in twijfelachtige gevallen.*”

Wanneer men de doelmatigheid van de spelregeling van de Vries en te Winkel zal hoog houden, dient toch zeker eerst bewezen te worden, dat die regeling doelmatig is. Wij menen het tegendeel duidelijk te hebben aange-toond. Te Winkel zelf erkende, dat de onderscheiding tussen zachte en scherpe *e*'s en *o*'s „in de praktijk en bij het lager onderwijs hare moeilijkheid (bleef) behouden.”

Zeer ondoelmatig is het zeker, aan de etymologie een grote macht te willen toekennen op het gebied der spelling. Ook is er geen sprake van enkele willekeurige beslissingen, maar van heel veel willekeur. En die ligt voornamelijk daarin, dat de Vries en te Winkel niet in het algemeen hebben uitgemaakt in welke gevallen zij zich naar de (zo veranderlijke!) etymologie zouden richten.

„6°. *Daar er meer lezers dan schrijvers zijn, legt bij een regeling der spelling het gemak der lezers meer gewicht in de schaal dan dat der schrijvers.*”

De heer den Hertog denkt hier bij schrijvers blijkbaar weer alleen aan schrijvers van boeken.

Maar op de scholen tracht men toch zeker aan alle kinderen zuiver te leren schrijven?

Of moet men daar de hand maar mee lichten?

Ook bedenke men, dat de spelling nooit zou moeten veranderen, als men er altijd voor terugdeinst de lezers door een ongewone vorm af te schrikken. Dan eerst wordt-i

stabiël. Maar dan ook zal „onze spelling binnen ettelijken tijd een schrikbeeld worden als de engelsche” (prof. Symons).

„7°. *De ervaring leert, dat het schrift meer aan bestaand vormonderscheid hecht en behoefte heeft, dan de spraak.*”

De ervaring leert, dat men een onderscheid als vroeger bestond tusschen licht en ligt, hair en haar, heir en heer, meir en meer, ons en once — uitstekend missen kan.

„8°. *De bestaande spelling heeft de verdienste, dat zij tot een zeer groote mate van eenheid heeft geleid. In vergelijking met de spelling van het Fransch, het Duitsch en vooral van het Engelsch. met hun veelheid van teekens voor een zelfden klank en met hun veelheid van klanken voor een zelfde teeken, is de schriftregeling van het Nederlandsch een model van eenvoud.*”

De eenheid bestaat bij ons meer in naam dan in werkelijkheid (vgl. hiervoor blz. 8). Wat de heer den Hertog zegt van de spelling van het Frans, Duits en Engels had hij wel nader mogen aantonen. Voor het Duits zou hem dat zeker heel moeilijk vallen. (*) Maar al had hij gelijk, dat is voor ons Nederlanders toch geen reden om overbodige moeilijkheden in onze spelling te behouden?

„9°. *Die verkregen eenheid, gevoegd bij de reusachtige uitbreiding der lectuur in de laatste vijftig jaren, vormen een macht, die vijandig zal staan tegenover elke eenigszins ingrijpende poging tot versterking.*”

Die vijandige macht zullen wij, waar het nodig is, bestrijden.

En wat de laatste vijftig jaar betreft, daarin zien wij het ons bemoedigend schouwspel, dat een vrij algemeen aangenomen spellingstelsel door een ander wordt vervangen.

De oudste boeken van dat vijftigjarig tijdperk waren

---

*) Vgl. Dr. Hoogvliet, Kolléwijn's Taalbeweijing, blz. 10.

geschreven in de spelling van Siegenbeek of van Bilderdijk. Worden ze daarom niet meer gelezen? Ook zijn verscheiden goede auteurs hun werken in de nieuwe spelling gaan uitgeven of heruitgeven. Waarom zou zo iets in het volgend tijdperk niet gebeuren?

„10°. *Indien het waar is, dat zooveel Nederlanders moeite hebben met de spelling, dan is dit, meer dan aan het spellingstelsel, toe te schrijven aan den korten duur en de gebrekkige toestanden van het lager onderwijs, aan de verkeerde methode om door regels te willen leeren, wat alleen door het oog met medehulp van het oor te leeren valt, en aan te slappe taaltucht, waar het op de toepassing van het geleerde aankomt*”

De schuld zou dus niet in hoofdzaak liggen aan de spelling, maar aan het onderwijs en de onderwijzers. Wij geloven dat niet. Zeker, als men meer tijd en meer zorg aan de spelling besteedt, zal er beter worden gespeld. Maar is het niet verkieselijk, de spelling eenvoudiger te maken en méér tijd en méér zorg te besteden aan nuttiger en belangrijker zaken?

Die fijne onderscheidingen waarop de bestaande spelling en verbuiging zo zeer prijs stelt, zijn zelfs de beste leerlingen der lagere scholen al ras kwijt, zodra ze niet op hogere inrichtingen voortgezet onderwijs ontvangen. En beschaafde mannen en vrouwen (natuurlijk geen taalleeraars) spotten met al die finesses, die ze schoolmeestersgeleerdheid noemen.

De e- en o-spelling.

„*Het gaat niet aan te beweren, dat de enkele e en o spelling van de Commissie meer in overeenstemming is met de beschaafde uitspraak dan de dubbele. De beschaafde uitspraak heeft er niets mee te maken. Het is een der zeer weinige gevallen van spellingweelde in onze taal, waarbij twee teekens voor een zelfden klank dienen.*”

Wij hebben nooit beweerd, dat de spelling heten en bomen de beschaafde uitspraak beter zou weergeven dan heeten en boomen. Daarover te twisten zou de grootste gekheid wezen. Maar wij hebben er op gewezen dat het rationeel zijn zou de e's in beten en heeten en de o's in komen en boomen op dezelfde manier te spellen, daar zij volkomen gelijk worden uitgesproken. In zover heeft de beschaafde uitspraak er wel degelijk mee te maken

De heer den Hertog spreekt van spellingweelde. Waarom het wenselijk zou zijn, dat die weelde, die men ook dwaze overdaad kan noemen, blijft voortduren, zegt hij niet.

„In het algemeen krijgen een vrij groot aantal woorden een ongewoon aanzien, dat bij te verwachten oneenstemmigheid, al was het alleen door de boeken, die niet herdrukt worden. steeds of in het gunstigste geval jaren lang storend bij het lezen werken zal.”

Wat hier — niet zonder enige overdrijving — gezegd wordt, geldt van iedere verandering in de spelling. Vondel, Hooft, Wolff en Deken, da Costa, Staring, Multatuli, ze spelden allemaal weer anders. Toch werden en worden ze gelezen. En moet iemand die iedere verandering afkeurt, zijn afkeuring ook niet uitstrekken over de arbeid van Siegenbeek en van de Vries en te Winkel?

„Wat de e betreft, wordt bij het eerste lesonderwijs de kans op vergissingen grooter. Het lezen van woorden waarin tot dusver twee e's in open lettergrepen voorkwamen, wordt voor de beginners iets moeilijker. Dit geldt ook voor de o.

„Het aantal woorden, waarin de enkele e met haar twee of drie klanken voorkomt — dof, helder of toonloos — neemt toe en daarmee het gevaar voor dwaze lezingen kantelen voor kanteelen, negeren voor negeeren, bedelen voor bedeelen, legeren voor legeeren, krakelingen voor krakeelingen, of voor gehaspel bij leelijke vormen als vereren,

onteren, meinedige, beledigen, enz. *Niet dat zulke gevaren er nu ook al niet zijn, maar er komen er meer.*"

Mogen er een enkele keer al eens vergissingen in de uitspraak voorkomen, dan zullen die ongetwijfeld dadelijk door de lezer worden hersteld. Wie heeft het ooit een ernstig bezwaar gevonden, dat (ook volgens de Vries en te Winkel) (*) béving wordt gespeld als beving; régent als regènt; bézie als bezie; béteren als betéren; béren als berèn (gebied. wijs van berennen); béken als bekèn? Men vergete toch niet dat wij niet te maken hebben met op zich zelf staande woorden en ook niet met losse zinnen, maar met woorden in samenhangende zinnen. En de samenhang maakt, dat de „verwarring”, die zo gevaarlijk schijnt als men de woorden buiten verband beziet, zich in werkelijkheid altijd schuil houdt. (**)

Wij moeten noch even wijzen op het misbruik, dat de heer den Hertog hier en elders maakt van het woord „leelijk.” Waarom zijn vormen als beledigen, meinedige enz. lelijk? En hoe is het dan wel met bevelen, gelegèn, verspelen, berekenen, weledole, benevelen, geledingen, veredelen enz.? Kunnen die voor het oog des heren den Hertog bestaan? Veel mensen verwarren ongewoon met lelijk; maar dat zou men toch van de schrijver der Bezwaren niet verwachten.

(*) In de verhandeling over de spelling, door de Vries en te Winkel vóór hun woordelijst geplaatst (3e druk, bl. L) lezen wij: „Een onkundige moge bedelen of legeren uitspreken alsof er bedeelen en legeeren geschreven stond, of bévingen met bevingen verwarren; maar die mogelijke vergissing van lieden, wier kennis zoo gebrekkig is, kan voor de taal geene reden zijn om haar spellingstelsel te veranderen, dat zij eenmaal op goede gronden heeft aangenomen.”

(**) Mocht zich bij hoge uitzondering eens een geval voordoen, dat wezenlijk aanleiding kon geven tot verwarring, dan is men met een accent dadelijk geholpen.

„Voor hen, die naar regels spellen, wordt de e-spelling iets gemakkelijker; voor hen, die op hun oog vertrouwen of bij wie de gewoonte de pen bestuurt, wordt ze wat lastiger. Dit geldt ook voor de o-spelling.”

Vooreerst zal voor hen, die naar regels spellen, de zaak niet iets, maar heel veel gemakkelijker worden. En die uitsluitend op hun oog vertrouwen, zullen het schrijven van fouten zeker vrij wat beter kunnen vermijden dan tans. Maar in de tweede plaats: de heer den Hertog houdt volstrekt geen rekening met al de schoolkinderen die, nu en later, de spelling noch moeten leren!

„De bekende onderscheidingen vervallen, wat niet voor alle, maar wel voor enkele een klein verlies is: b.v. gene en geene weken en weken, wezen en weezen. Nog iets meer geldt dit voor de o, b.v. bij zogen en zoogen, kloven en klooven, horen en hooren en dergelijke”

Over het verlies van dergelijke onderscheidingen hoeft men naar onze mening niet te treuren. Schrijft men in beide betekenissen gene, weken, wezen, zogen, kloven, horen, dan zal dat evenmin een bezwaar opleveren als het geval is met vergeven, (vergiftigen en vergiffenis schenken,) arm (bijv. nw. en zelfst. nw.), net (znw. en bijv. nw.), schop (spa en trap) anker (wijnmaat en scheepsanker) monster (ondier en staaltje), schimmel (paard en plant), sabel (zwaard en dier), laag (niet hoog en gemeen) licht (niet donker en niet zwaar) of met baai, baar, bak, bal, balken, been, beet, bestand, bestel, bevallen, beurs, bij, blijde, blik, blind, bloed, boel, bok, bont.... en honderden andere homoniemen. Zeker, men kan zonder veel moeite losse zinnnetjes maken, die dubbelzinnig zijn. Wanneer men zonder verband neerschrijft: „Van

kloven hield hij niet", dan is het onzeker, of bedoeld wordt rotskloven of hout splijten.

Maar hetzelfde doet zich immers voor bij zinnen als: „het kind vroeg om verschoning"; „hij houdt niet van krabben"; „eindelijk kreeg hij het dier in 'toog"; „hij schoot een bok"; „Hagenbeck heeft geen beren"; „hij weet niet waar de beurs is"; „op die loodsen was zijn laatste hoop gevestigd"; „hij is er geweest"; „zij verscheurden hun patroon"; „die balans deugt niet"; „de keukenmeid scheen hem met haar blik te willen vermoorden" enz. enz. enz.?

In werkelijkheid bestaat hier geen gevaar voor dubbelzinnigheid. Het verband voorkomt die. Wie heeft het ooit hinderlijk of spijtig gevonden, dat vliegen, het meervoud van vlieg, juist zo gespeld wordt als vliegen, het werkwoord? Of dat de hand aan iets houden zowel in letterlijke als in figuurlijke zin voorkomt? En wie zal het dan — in de praktijk! — hoeven te betreuren dat kloven en weken en zogen ook meer dan één betekenis kunnen hebben?

IE.

„De voorgestelde regeling van de schrijfwijze der ie neemt bij het schrijven een zeer doelmatig onderscheid weg.”

Het is jammer dat de heer den Hertog verzuimd heeft aan te wijzen, wat dat doelmatige onderscheid is.

„En waar dit geschiedt door het schrijven der ie uit te breiden, is er zeer weinig kans, dat de gemaklievenden hier aan willen, als zij het met één i qf kunnen.”

Het is hier de plaats om over dat gemaklievenden een paar woordjes te zeggen. Er zijn er onder onze tegenstanders, die uit het onmiskkenbare voordeel dat een vereenvoudiging van spelling en verbuiging oplevert, een

wapen willen smeden tegen die vereenvoudiging. „Het spellen zal gemakkelijker worden. Dus, men is te gemakzuchtig, te lui om te doen wat men eigenlijk doen moest. Men tracht alle moeite te ontwijken. Geen inspanning meer! Men onttrekt zich maar liever aan de verplichtingen die men jegens de taal (!) heeft.”

Vermakelijke redenering. Men passe hem eens toe op de vereenvoudigingen, die b.v. de stoommachines hebben ondergaan!

Maar is het dan niet wenselijk dat alle overbodige last zoveel mogelijk wordt op zij gezet? Is het niet prijzelijk, tijd te willen winnen voor nuttiger zaken?

Bovendien — de commissie van wie de voorstellen tot vereenvoudiging zijn uitgegaan, heeft vooral gewezen op het belang voor de taal. Het is hoog nodig te voorkomen dat de kloof dieper wordt tussen onze spreektaal en onze schrijftaal, die, zooals prof. Symons schreef, al een vreemde taal is, en noch meer en meer wordt.

Op de vraag van de heer den Hertog, of wij voortaan Wenen willen schrijven, antwoorden wij, dat het ons in 't algemeen wenselijk voorkomt, de eigennamen onveranderd te laten. Maar al wilden wij spellen Wenen, dan zou dat, dunkt ons, in de ogen der voorstanders van een etymologische spelling geen misdaad kunnen zijn.

Stomme Letters.

De heer den Hertog is tegen het weglaten der stomme letters, niet „ter wille van de herinnering aan de afkomst der woorden”, maar wegens „*de groote verandering in de woordbeelden, die er het gevolg van zal zijn! Aan tans en altans zou men wel wennen, maar wie stelt zich voor, dat de h uit thee te verdrijven zal zijn. Zelfs de slordigst spel-*

lende dienstbode schrijft correct thee in haar keukenboekje, zoo vaak heeft zij dat woord in dien vorm onder de oogen gehnd."

Wij bewonderen de scherpe blik waarmede de heer den Hertog zo in eens zien kan, of een voorgestelde wijziging in de spelling levensvatbaar is of niet. Tans kan er door. Altans ook wel. Maar tee....! Fi donc! Dreigend verheffen zich hier de gestalten der grievend beledigde dienstboden, met hun keukenboekjes in de vereelte hand. Zullen zij zwichten voor de overweging dat tee alle recht heeft om, net als koffie, beschouwd te worden als een woord dat burgerrecht heeft verkregen? (*)

De heer den Hertog verzekert ons dat ert de uitspraak niet zo nabijkomt als erwt of erret. (**) Wij zijn er van overtuigd, dat hij hier de plank misslaat. Erwt is gemaakt en erret zeker geen beschaafd Nederlands.

Dat besje (van bes!) verleiden zou tot nesje en vesje geloven wij niet. Bij nestje en vestje voelt ieder de verwantschap met nest en vest. Maar naast besje staat „ouwe bes". In de 17de eeuw is bes al gewoner dan best. Weiland in zijn handwoordeboek geeft op: bes. Maar Bilderdijk schreef best op grond der etymologie en de Vries en te Winkel namen die vorm, die met de gewone uitspraak in strijd is, over.

„Van meer belang is de afschaffing der ch in gevallen, waar zij stom is. In werkwoorden en aan het slot van substantieven levert de weglating geen ander bezwaar, dan de vreemdheid. De Commissie geeft in den regel maar heel weinig voorbeelden, wat zijn redenen heeft. Zal men ooit algemeen Pasen schrijven of opgehesen, of een hese stem?"

(*) Vgl. over tee vooral Dr. Hoogvliet, t. a. p. 17.

(**) In de oostelijke provinciën hoort men erft.

Dr. R. A. KOLLEWIJN, *Onoannemelijk?*

Waarom niet? vragen wij. Meent de heer den Hertog nu in ernst, dat er in Pasen of opgehesen iets afschrikwekkends ligt?

Te antwoorden op de insinuatie als zouden wij opzettelijk weinig voorbeelden hebben gegeven, achten wij overbodig. Onze voorstellen met inleiding en toelichtingen zijn immers geheel in de vereenvoudigde spelling geschreven?

Merkwaardig is het, dat de heer den Hertog in een noot meedeelt, dat de spelling trots (adv.), slaafs (adv.), honds (adv.) enz. op een vergissing (!!) van de Vries en te Winkel berust en dan vervolgt:

„De tegenwoordige Redactie van het Woordenboek zal er wel niet tegen hebben, zich hierover bij gelegenheid eens uit te spreken”

Dus — wijzigingen in de spelling zijn niet altijd af te keuren? Maar het schijnt dat ze vanwege het „Woordenboek” gedecreteerd moeten worden.

„Het schrijven van ies in plaats van isch heeft bovendien dit bezwaar, dat deze uitgang vooral in ontleende woorden voorkomt, waarin men door de buurtalen aan een enkele i gewend is.”

Dat is toch wel wat al te gezocht. Zo zou men ook voor de uitgangen -ief, -iek en -iet de vormen -if, -ik en -it in de plaats moeten wenschen, en tarief schrijven voor tarief, republiek voor republiek, granit voor graniet.

Nog en noch, kruid en kruit, mogelijk en onmogelijk.

De verandering van nog in noch wordt geen voordeel geacht. De „verwarring” wordt hier weer onder 't vergrootglas gezet. Wat betekent b. v. de zin: hij is

noch jong noch vrolijk? Is hij nu geen van beide of allebei?

Het zinsverband zal het ons wel leren.

En wanneer er eens werkelijk vrees voor dubbelzinnigheid mocht bestaan, en men niet schrijven wil „hij is noch jong *en* noch vrolijk,” kan men zich helpen met een paar accenten (vgl. hij is *nòch* jong *nòch* vrolijk met: hij is noch *jòng*, noch *vròlijk*). Men doet dat ook bij zinnen als: ik ben *vóór* u gekomen en ik ben voor *ù* gekomen. Verder kan het al of niet ontbreken ener komma voor het tweede noch beslissen.

De spelling kruit voor buskruit noemt de heer den Hertog „*zeer rationeel, daar het woord toch nooit verlengd wordt.*” Maar als dat een afdoende reden is, diende men ook lievert te schrijven en iemand en niemand en wech (bijw.) Bovendien — hebben wij bij de spelling kruit óók niet te doen met wat de heer den Hertog een „vergissing” van de Vries en te Winkel noemt?

„Wat draaglijk en dragelijk betreft, het klinkt ons wonderlijk in het oor, van deze Commissie te vernemen, dat het een zoowel als het ander „geoorloofd” zal zijn. Waarlijk, daarvoor behoeft niemand geboren te worden, om aan de schrijvenden dat verlof te bezorgen. Zij deden het al sinds tang zonder vragen. Het is een van de kleine onderscheidingen der spelling-D. V en T. W., die mislukt zijn.”

De heer den Hertog vergeet, dat door de Vries en te Winkel nooit verlof is gegeven, van de bedoelde regel af te wijken; dat de schoolboeken die regel dan ook opgeven, en dat de leerlingen hem van buiten leren en trachten toe te passen.

Is het dan zo wonderlijk, dat wij voorstellen die regel af te schaffen?

Is het niet veel verwonderlijker, dat de heer den Hertog zich aan het gezag zijner taaldictatoren wil onttrekken?

De n als Verbindingsletter.

Volgens de heer den Hertog zullen zij die ons volgen nu voortaan ook gaan schrijven 's-Graveland. Dat is zeker niet juist, want men doet het al. Overigens betreft dit eigennamen, en die hebben wij met opzet buiten beschouwing gelaten. In de Woordenlijst voor de spelling der aardrijksk. namen in Nederland treffen we immers ook aan: Boxmeer, Canne, Cilem, Cruquius, Ysgum enz. En het stelsel van spelling dier lijst „werd gekozen na overleg met en goedkeuring van den heer Dr. De Vries.” Eigennamen onderwerpt men niet altijd aan spelling-regels.

„In plaats van de toonlooze e te beperken tot enkele woorden, waar de en een hinderlijken schijn van meervoud zou kunnen veroorzaken, zullen oog en oor te gast gaan aan: leeuwehok, apekuren, insectepoeder, lippepomade, enz.”

Het is verschrikkelijk! Maar wij vinden het nòch verschrikkelijker, in die woorden de n te schrijven die wij er nooit in laten horen. (*) Vondel schreef „heldinnedaat”, „boerehuizen”, „menschevleisch”, „buretivist”, „engletong”, rozewater”; Poot: „starregout”, „mirtebosch”, „aertsgodinneschaer” enz. Ook is het zeer de vraag, of het eerste lid van zulke samenstellingen wel een meervoud is. Men denke aan: boomgaard, koestal, boekbinder enz. (zie Taal en Letteren II, 327 vgg.).

„Velen (laten) in woorden als handelsschool, koopmansstand wel degelijk een dubbele s hooren.”

Wij betwijfelen de juistheid dezer bewering. Wie de uitspraak der s in handelsschool en koopmanstand (waar blijft de verwarring?) vergelijkt met die in bak-

---

(*) Voor wie leeuwenhok zegt, is het een ander geval. Vgl. de Voorstellen der Commissie, blz. 18.

schol en wandelstok bespeurt aanstonds dat er van die dubbele *s*, die in handelsschool enz. gehoord zou worden, niets aan is. Bovendien is het ook al weer niet bewezen, dat handelsschool is gevormd van handels- en school. Mogelijk is het, zeker. Maar naast handels-huis vindt men handel-maatschappij, evenals men Vondelpark hoort naast Vondelspark, Groenlandsvaarder naast Oostinjevaarder, moedersgoed naast moedervreugd, geslachtsboom naast geslachtboom enz.

De heer den Hertog is ook in de war, als hij meent dat „de regel der analogie” toch weer te pas wordt gebracht bij woorden als toetssteen, bestanddeel enz. De analogie blijft hier helemaal buiten spel. Wij hebben hier eenvoudig samenstellingen van toets en steen, van bestand en deel.

Bastaardwoorden.

Dat wij in bastaardwoorden de *ph* willen uitbannen en de *c*, *x*, *y* en *th* niet, komt daar vandaan, dat de *ph* meer dan een der andere vreemde lettertekens aanleiding geeft tot verkeerde uitspraak door minkundigen. En ook voor anderen is het hinderlijk, dat vormen als telegraphie en photographieën voorkomen naast telegrafist en fotografen.

Was het oog van de heer den Hertog al meermalen beledigd door onze lelijke spelling, de „wanvormen” lithografie, typografie enz., benevens de „absolute ontoonbaarheid” der woorden (schrik niet!) grafies en grafologies pijnigen hem zó, dat reeds daarom alleen aan de onaannemelijkheid van ons voorstel betreffende de bastaardwoorden niet meer kan worden getwijfeld!

II.

Wijzigingen in de verbuiging.

De heer den Hertog laat ook hier aan zijn bezwaren enige „hoofdwaarheden” in aforistische vorm voorafgaan.

„1°. *De zoogenaamde schrijftaal is een grootendeels kunstmatige taal, die uit den aard der zaak moet worden aangeleerd. Het gaat niet aan, zooals de Commissie doet, deze noodzakelijkheid als een speciaal euvel voor ons Nederlanders te beschouwen.*”

Hoe de heer den Hertog komt aan deze laatste bewering, weten wij niet. Dat er in andere talen geen verschil zou bestaan tussen spreek- en schrijftaal hebben wij nooit gezegd.

Maar — en dat is de kwestie — wij vragen: waartoe is het nodig, een zo brede kloof tussen spreektaal en schrijftaal te laten en daardoor het aanleren der schrijftaal onnodig te bemoeilijken? Wie Nederlands schrijft op de oude manier, wordt gedwongen zijn aandacht voortdurend gevestigd te houden op vormen die in werkelijkheid zijn afgesleten, maar die men nochtans in de schrijftaal wil handhaven. Daartoe moet men zich niet alleen telkens afvragen: welke naamval hebben wij hier? (iets wat noch de Fransman noch de Engelsman behoeft te doen en evenmin de Duitser die zijn taal beschaafd spreekt) maar ook: is dit woord mannelijk of vrouwelijk? En daar geen Nederlander die laatste vraag in alle vóórkomende gevallen met zekerheid beantwoorden kan; daar ieder op het punt der geslachten telkens en telkens weer in onzekerheid verkeert, is het tijdrovende en zieldodende naslaan in een woordelijst onvermijdelijk voor elk, die zijn Nederlands schrijven wil op de manier die door de heer den Hertog wordt verdedigd.

„2°. Deze schrijftaal staat onder tweeërlei invloed; onder dien van de zich steeds vermeerderende literatuur en onder dien van de levende spreektaal. De eerste invloed geeft haar zekere mate van bestendigheid, de tweede kan haar, mits onder de tucht van beschaving en schoonheidszin, verrijken en opfrisschen.”

Aan die opfrissing hopen wij mee te werken.

3°. Omtrent hetgeen door de heer den Hertog wordt gezegd over het onderscheid tussen schrijftaal en spreektaal (het „is voornamelijk te zoeken in de woordenkeus en in de constructie”) willen wij hier alleen opmerken, dat onze spreek- en schrijftaal óók noch verschillen door hun buigingsvormen.

„4°. Het is een overdrijving, dat „ten onzent” het verschil tusschen spreek- en schrijftaal grooter zou zijn, dan elders.”

Waarop grondt de heer den Hertog die bewering? Wij zijn zo vrij hem te verwijzen naar zijn opmerking op blz. 17 van zijn brochure:

„Om voor de vreemde talen den afstand tusschen spraken en schrijven te kunnen constateeren, zou een ervaring noodig zijn, als maar weinig Nederlanders bezitten.”

Voorts willen wij er de schrijver der Bezwaren aan herinneren, dat in het Duits (in het Frans en Engels is behalve bij de voornaamwoorden van verbuigen nauwelijks sprake) de buigingsuitgangen die in de beschaafde spreektaal voorkomen gelijk zijn aan die der schrijftaal. De Duitser zegt: „Ich habe dem Knaben den groszen Kuchen gegeben”, en zo schrijft hij ook. De Nederlander zegt: „ik heb de grote koek aan de jongen gegeven” en hij moet schrijven „den grooten koek aan den jongen.” Dáár zit het verschil.

„5°. Zoo goed als het schrift in zake spelling, heeft ook de schrijftaal in zake buiging meer behoefte aan onderschei-

dingen, dan de spreektaal, die het voordeel van klemtoon en intonatie heeft."

Dat de schrijftaal het in zake buiging ook zonder veel onderscheidingen doen kan, wordt o. a. bewezen door het Engels en het Deens.

Bovendien is het hier niet de vraag: wat zouden we eigenlijk liever hebben? Maar: wat hebben we? Wat heeft onze tegenwoordige levende taal (waarnaar de schrijftaal zich behoort te richten) noch aan verbuigingsuitgangen overgehouden?

„6°. Met het oog op lectuur van eenige beteekenis en voorts ten gevolge van de noodzakelijkheid, waarin de Nederlanders verkeerden om zich een of meer vreemde talen eigen te maken, is het een zich over alle kringen uitstrekkende behoefte, om het onderwijs in de verschijnselen der moedertaal te doen dienen tot het ontwikkelen van een zeker quantum taalbegrippen, die als een soort van algemeene grammatica tot basis kan dienen voor alle voortgezette en uitgebreide taalstudie, die wat verder gaat dan de behoeften van hôtélbedienden en handelsreizigers. Het weinige vormverschil, dat wij nog over hebben, steunt althans eenigszins dit soort van onderwijs. Wordt dit ook weggenomen, dan moet veel meer dan tot dusver van den logischen zin der leerlingen gevergd worden."

In de eerste plaats kan hiertegen worden aangevoerd, dat alleen een kleine minderheid onzer landgenoten vreemde talen beoefent. En wanneer nu die kleine minderheid de tijd, die anders besteed wordt om het verschil in naamvallen en geslachten in het Nederlands te bestuderen, gebruikt om die taalbegrippen aan te leren bij de lessen in Frans of Duits, gaat er voor hun geen tijd verloren, terwijl de grote meerderheid tijd wint.

En wordt er zodoende meer gevergd van de logiese zin der leerlingen, dan zal men dat toch geen nadeel achten?

Er is dus volstrekt geen reden om onze taal ter wille van het onderwijs in vreemde talen te antiqueren.

Dit alles betreft intussen alleen het onderwijs; de school. Men verlieze echter niet uit het oog, dat het voor volwassenden van groot belang zou zijn, als zij in zake verbuiging de beschaafde spreektaal konden volgen en zich niet meer om de of den, om mannelijk of vrouwelijk behoeften te bekommeren.

De Geslachtsonderscheiding.

„Het is een feit, dat de spreektaal bij zaaknamen en ook bij een aantal diernamen aan geen geslachtsonderscheid denkt of er vrij willekeurig mee omspringt. Ook is het waar, dat het mannelijk geslacht een neiging heeft om zich uit te breiden, — dat is zoo naar zijn aard — maar daartegenover geeft het vrouwelijk geslacht het ook niet geheel op en doet het eveneens zijn strooptochten. Zoo spreekt men heel licht van een Raad, een Bestuur, een College als van een ze (??). De Commissie heeft dan ook „de vrijheid gelaten” — alweer een term, die niet meer past na het abdiceren der wetgevende grammatica — om de niet-onzijdige stofnamen naar willekeur mannelijk of vrouwelijk te nemen. Men kan echter niet zeggen, dat ze door alle niet-onzijdige zaaknamen, verzamelnamen en abstracta, mannelijk te nemen, en voor de genitieven de vrouwelijke vormen voor te schrijven, de heerschende willekeur heeft weten te codificeeren.”

Vooreerst een opmerking omtrent dat „vrijheid laten”, dat ongepast zou zijn na het abdiceren der „wetgevende grammatica.”

Wij geloven dat de grammatica heel weinig behoort voor te schrijven en heel veel te constateren. Wanneer wij nu op grond van het gebruik in de beschaafde spreektaal aan een grammaticale regel de verbindende kracht ontzeggen en dus aan de schrijvers van het Nederlands meer vrijheid toegekend willen zien, dan is dat volkomen

in overeenstemming met onze wens, dat de wetgevende grammatica abdiceren zal.

Hun die zich wat angstig voelen worden zodra er sprake is van vrijheid, wijzen wij er noch op, dat het niets nieuws is, wanneer de nederlandse spraakkunst de keuze laat tussen twee vormen.

Zo mag ieder zeggen en schrijven, al naar gelang het hem gewoon of natuurlijk klinkt: appels of appelen, leeraars of leeraren, eitjes of eiertjes, bloempjes of bloemetjes, tovenaars of tovenaarster, ik verschool mij of ik verschuilde mij, ik schrok of ik schrikte, ik joeg of ik jaagde, ik vroeg of ik vraagde, wij zagen hen (hun) of wij zagen ze, manlijk of mannelijk, heel of geheel, stenen of steunen, halt (znw.) of halte, rat of rot, mos(ch) of mus(ch), druppel of droppel, teen of toon, vrees of vre(e)ze, jongeheer of jongenheer, voor deze maal of voor dit maal, te dier tijd of te dien tijde enz. enz.

De heer den Hertog geeft niet toe, dat het ons gelukt is, de heersende willekeur op het gebied der geslachten te codificeren.

Wat wij gewild hebben, is in de eerste plaats: de feitelijke toestand constateren. Wij hebben er verder op willen wijzen, dat de geslachtsregeling die men de schrijftaal heeft opgedrongen, willekeurig en met de spreektaal in strijd is, en eindelijk hebben we hun, die zich in deze noch niet op hun taalgevoel durven verlaten en zich voor hun schrijftaal liefst een afgebakende weg mochten zien aangewezen, een paar regels aan de hand willen doen die zo min mogelijk van het gebruik in de spreektaal afwijken. Die regels komen hierop neer: Men kan, in gewone stijl, altijd gerust de beschaafde spreektaal volgen. Des komt daarin nooit (be-

halve in enkele vaste uitdrukkingen), der hoogst zelden voor. In plaats van des en der zegt men en schrijve men dus ook: van de. En of men hij dan wel zij bezigen moet, wordt ons eveneens geleerd door de spreektaal; die bijna altijd aan hij (of -i) de voorkeur geeft.

In minder alledaagse stijl kan het nu en dan nodig wezen dat men van des of der gebruik maakt. Weet de schrijver dat de vorm des bij het woord dat hij gebruiken wil niet ongewoon is (in oudere taal), dan is er niets tegen dat hij de tweede-naamvalsform des bezigt. Aarzelt hij tussen des en der dan zal hij goed doen aan der de voorkeur te geven, daar de ervaring leert, dat men eerder geneigd is de genitief der te gebruiken dan des. Zo leest men niet zelden: de zittingen der gemeenteraad, de dikte der balk, de kleur zijner neus. Zo schrijft b v. Frederik van Eeden (in Johannes Viator) „het binnenste huis mijner vrede”; „het piepen en kraken der bespottelijke wagen”; „het stille drijven der onbewuste wil. (*)

Als de heer den Hertog nu verzekert dat de „willekeur” op het gebied van de geslachten evenzeer spot met de regels van de commissie als met de bestaande, dan heeft hij het zeer zeker mis.

„Door haar voorbijzien van de macht der bestaande literatuur en van het onvernietigbaar verschil tusschen spreek- en schrijftaal heeft de Commissie blijkbaar de volgende zaken uit het oog verloren.

1°. *Al zouden alle toekomstige schrijvers meegaan, de boeken, die er zijn en die maar niet alle opeens herdrukt zullen worden, zullen nog jaren lang het overgeleverde ge-*

(*) In de Tijdspiegel van 1893 (t Maartnummer, blz. 302) spreekt Dr. R. Krul van de dienst der hond.

sluchtonderscheid bij zaaknamen en abstracta in herinnering houden."

Alle nederlandse werken die ouder zijn dan een 25 jaar wijken in hun spelling van de hedendaagse geschriften af. Hoe weinig hinderlijk dat is, heeft de onderzinking sinds lang geleerd. En mocht het hinderlijker worden, welnu, dan zullen de beste werken zeker wel gauw in de nieuwste spelling worden herdrukt.

"Opm. Een bewijs, hoe moeilijk men zich losmaakt van het verleden, is o. a. het feit, dat men nog altijd zegt: 's werelds loop" enz.

Precies, wanneer iets wordt gezegd, wanneer het voorkomt in de beschaafde spreektaal, kan men maar niet aan 't veranderen gaan. 's Werelds loop, dat lééft noch. Maar de s in: „de kleur des spreeuws”, de n in: „de glazen van den bril”, die zijn dood en kunnen gerust begraven worden.

„2°. Van een aantal mannelijke zaaknamen blijft de genitiefvorm in herinnering door een aantal springlevende vormen, die maar niet alle kortweg, gelijk de Commissie doet, als archaïsmen te stempelen zijn; men denke aan des morgens, des avonds, des zomers, des winters, een man des doods, de rampen des oorlogs, het fluisteren des zefirs, enz."

Onze bijwoordelijke genitieven zijn stellig archaïsties; niet de woorden, maar de vormen. En de andere komen in de spreektaal niet meer voor, op een enkele uitzondering na, die als een versteende vorm gebleven is.

„3°. De schrijftaal gebruikt veel meer voornaamwoorden dan de spreektaal. Wie spreekt, zal om vergissing te voorkomen een zelfde substantief zonder bezwaar herhalen en niet opzien tegen een kort achtereen terugkeeren van dezelfde klanken, die hij in het schrijven uit een stilistisch oogpunt zou vermijden. Worden nu een groot aantal woorden mannelijk gemaakt, dan vermenigvuldigt zich het bekende lastige

geval, dat er twee hij's in een zin voorkomen en men nauwkeurig opletten moet om door het gebruik van het aanwijzende die de dubbelzinnigheid te voorkomen, b. v. : „Hij achtte zich beledigd door een aardigheid van uw broer, maar ik begreep hem niet recht.” *Of, gelijk bij de behandeling der mailcontracten in de Tweede Kamer gehoord werd: De Maatschappij zal de Minister alle inlichtingen verschaffen, die hij noodig acht.”*

Hier hebben wij de vrees weer voor het spooksel der dubbelzinnigheid.

Misschien konden we volstaan met naar het Frans of Engels te verwijzen; maar het kan toch zijn nut hebben, te herhalen wat wij reeds zeiden: door het verband worden de moeilijkheden, waar de heer den Hertog op wijst, voorkomen. En dat dit werkelijk zo is, wordt onweerlegbaar bewezen door het feit, dat bij de tegenwoordige stand van zaken zulke moeilijkheden óók niet voorkomen, alans niet hoeven voor te komen. En dat zou toch dikwijls het geval moeten zijn, wanneer men òf twee mannelijke òf twee vrouwelijke òf twee onzijdige zelfstandige naamwoorden in één zin aantreft. In de Bode, het orgaan van de bond van nederlandse onderwijzers, werd er door de heer P. de Geus terecht op gewezen: „Zodra een volgeling van De Vries en Te Winkel met een geestige zuster schoot gaat, zit hij ook dadelijk aan de grond: „Hij achtte zich beledigd door een *aardigheid* van uw zuster, maar ik begreep *haar* (ze) niet recht”

En niet onverdiend wordt de heer den Hertog dan een beetje in het ootje genomen:

„Hoe hoog daarboven staat dan niet de nieuwe regeling, die voorschrijft:

Hij achtte zich beledigd door een *aardigheid* van uw zuster, maar ik begreep *hem* niet recht.”

Men kan zonder moeite een hele reeks van dergelijke voorbeelden bijbrengen. B. v. „De kleine meid trachtte haar pop weg te moffelen, maar ik hield hem in 't oog” (haar is dubbelzinnig). „De goevernante wilde die bepaling niet nakomen, omdat-i te streng was” (zij is dubbelzinnig). „De dame debiteerde een kersverse geestigheid, maar daar hij niet in de smaak viel, werd er ook niet om gelachen” (zij is dubbelzinnig) enz.

„4°. *Allesoverwegend is het bezwaar, dat het geslachtsonderscheid van abstracta nog in tal van bekende personificaties in de schryftaal leeft. Wordt de voorzichtigheid nu voortaan de vader der porseleinkast? Zal men de pest doen optreden als „de vale gezel” des hongers, of neen der honger of van de honger? Zal het heeten:*

Al is de leugen nog zoo snel,

De waarheid achterhaalt hem wel?

Zal men er toe komen, om der plicht te schryven, als men zich de Génestet's vriend met ijz'ren hand herinnert, of van de kritiek als van een hij te spreken, als men haar naar het vers van denzelfden ziet als een adellijke schoone, of ook als een furie...? En zal een dichter moeten aarzelen, om als da Costa in zijn Vijf en twintig jaren te zingen:

*„Hij ziet die Drukkers, als verwaten Koningin,
gezeten op haar koets, de Meening als slavin
in teugels klemmen, en aan 's Afgronds macht ver-
raden...?’*

Het „allesoverwegende” bezwaar van de heer den Hertog is op de keper beschouwd in het geheel geen bezwaar. Een spreekwoord, een vaststaande uitdrukking wordt natuurlijk niet veranderd, en zo blijft de voorzichtigheid de moeder der porseleinkast. En wat de personificaties betreft, hebben de dichters dan opzettelijk het geslacht dier scheppingen in overeenstemming gebracht met het woordgeslacht? De heer den Hertog weet immers wel beter!

De zon is een god; Mei is een nimf; de min een jongen; het geluk een veile deerne (waarom geën eunuch? 't woord is toch onzijdig!), de zee een reus, de roem een vrouw, de morgen een meisje, de gierigheid een grijsaard enz. enz.

Vondel noemt „den regenboogh” een „kamerjoffer”; Hooft spreekt van „de langarmde Zee, den Vader aller meeren”; da Costa (II, 150) vergelijkt de taal met „een held in wapenpraal”; Bilderdijk noemt de begeerte een „knaapjen” (Mengelpoezy, 196).; Nicolaas Beets (Gedichten⁴, IV, 264) schrijft:

„Mijn al te trouwe makker, Pijn!

'k Wil eens vertrouwlijk met u spreken.

Altijd wilt gij de meester zijn” . . . .

En dat niettegenstaande de woordelijst verzekert: pijn vrouwelijk.

In een harer schoonste verzen schrijft Héléne Swarth:

„Ik ben met mijn Haat door het leven gegaan.

Een mantel van purper had zij aan.” —

En elders:

„Toen kwam tot mij een kind met smeekende armen,
Doodsbleek en weenend, en haar naam was Weemoed.”

Wie kan zich de weemoed dan ook als man voorstellen?

Juist omdat in onze taal het verschil tussen mannelijk en vrouwelijk geslacht bij zaaknamen dood is, morsdood, kunnen onze dichters, als zij personifiëren, naar willekeur over het geslacht beschikken.

De naamvalsvormen.

De heer den Hertog meent dat er bezwaar moet worden gemaakt „tegen het schrijven van de, die, deze, onze, in den 1en, 3en en 4en nvl. voor mannelijke woorden

„Wil men dien raad geven voor 'huis- en tuingebruik, dan

is daar ook niets tegen. Maar dezen regel te accrediteeren voor alle schrijftaal, gaat om velerlei redenen te ver. 1)

1. Men begraaft dan iets, dat niet dood is. Vooreerst leeft het in die groote hoeveelheid literatuur, die niet herdrukt zal worden, en nog lang veel pennen zal blijven besturen.

Dat een buigingsvorm zou leven in de literatuur, klinkt zonderling. Op die manier leeft het Latijn ook noch. En op dezelfde grond van levendigheid had men indertijd het gebruik van dezelve wel kunnen verdedigen.

„2. Door het toenemen der toonlooze e's wordt het Nederlandsch in zijn mooisten vorm, d. i. wanneer men het hoort van iemand, die mooi leest, veel onwettliender.”

Die kwestie van mooi berust geheel en al op subjectieve smaak. Of de zin: „wij gaven dien armen zieken grijzen man een(en) halven gulden” mooier klinkt dan „wij gaven die arme zieke grijze man een halve gulden” betwijfelen wij.

Eveneens, dat het weglaten van die n's aanleiding geeft „tot een allerakeligst gekwebbel, tot verdwijning van lettergrepen in versregels, tot leelijke hiaten en wanluidente klankherhalingen.”

Zou de heer den Hertog noch niet hebben opgemerkt, dat onze jongere auteurs (evenals Hooft en Vondel en zoveel andere) nu en dan opzettelijk die n's weglaten om er hun proza of poëzie niet door te bederven? Vgl. b. v. Hélène Swarth: „van de afgrond”, „blank van

1) In een noot wijst de heer den Hertog er op, dat als men volgens de raad der commissie gaat schrijven de gene, dezulke, de zodanige in 't meervoud, men dan „consequent ook als meervoud moet gaan schrijven de zieke, de afgestorvene” enz. „Degenen, enz. worden immers als meervoudige persoonsaanwijzingen gevoeld?”

De heer den Hertog is h'er geheel van de wijs. In de zieken, de afgestorvenen hebler wij met zelfst. naamwoorden te doen. Degene, dezulke, de zodanige zijn voornaamwoorden. Vgl. noch het zelfst. gebruikte die, dat in 't mv. ook geen n krijgt.

poeierfijne rijp". Fr. van Eeden: „Zij scheurt de droeve sluier voor mij weg"; „ik heb een mooie droom geliad"; „oranje gloed . . . over de heele hemel"; „en ik zag een arend, een groote, zwarte arend"; „ik voorzag het nare gaan, de kruisgang mijner iinnigheid"; „hoe heb ik de morgen lief", enz.

De voorbeelden, die de heer den Hertog aanhaalt om de kracht van zijn stelling te doen gevoelen, bewijzen bitter weinig. Hij geeft eerst: looft de Heer en op de duur.

Maar dat zijn juist een paar van die zeldzame gevallen, waarin men de *n* gewoonlijk noch laat horen en waarin hij dan ook geschreven dient te worden. En wat betreft: van de vroege morgen tot de late avond, dat klinkt niet alleen heel gewoon (men zegt het immers altijd?) maar ook veel vloeiender dan van den vroegen morgen tot den laten avond.

*„En waarom zou men bij dit eerste offer aan de Holland-sche wanspraak blijven staan en ook niet de *n* der meervoudige substantieven, van de genitieven der bijv. *nwdn.*, van de stoffelijke adjectieven, van infinitieven en meervoudige persoonsvormen weglaten, en voortgaande komen tot bovezaal en benedekamer?"*

Vooreerst is het weglaten der verbuigings-*n* veeleer algemeen-nederlands dan uitsluitend-hollands (waarom is het Hollands een wanspraak?). Nergens in ons gehele land is de spreektaal ten opzichte van die *n* in overeenstemming met de grammatica en de geslachtsregeling onzer woordelijsten. Met de *n* der meervoudige substantieven, der infinitieven enz. is het een ander geval Veel (misschien de meeste) beschaafden zeggen: wij hebben; wij kwamen; boeken; bomen enz.

En voor hun die de *n* in deze gevallen niet uitspreken,
Dr. R. A. KOLLEWIJN, *Onaannemelijk?* 3

is het heel gemakkelijk, te onthouden dat die *n* (door andere wèl gesproken!) geschreven wordt. Bij de verbuigings-*n* is het niet en kan het nooit zijn het toepassen van één regel. Daar moet altijd worden uitgemaakt in welke naamval het woord staat en (wat lastiger is) welk geslacht het heeft.

3°. Het verstaan van een aantal zinnen zou moeilijker worden „*Ons oog*”. zegt de heer den Hertog, „*viel dezer dagen op de volgende raadseltjes, die door het nieuwe systeem zouden ontstaan:*

Die de schoen past, trekke hem aan.

En de vorst, die zijn eeuw de wijze noemde, enz

De straf, die de jongen wachtte.

De heer H. was de vergadering nog al meegevallen.

De heer H. merkte spreker (onderwerp) op, dat hij . . . enz.

Een staatsman (Oldenbarnevelt), die de naam van goed patriot ten volle toekwam, . . . die sommige dwepend bewonderden, die andere met afkeer en bittere haat vervulde.

„Wie was het, die de tooverstaf

Uw ving'ren gaf,

Die zwaaien leerde?” (Aan Twente, Potg.)

De drie eerste voorbeelden leveren, ook buiten verband, niet de minste moeilijkheid op. Wie b. v. twifelen mocht of de vorst door zijn eeuw de wijze werd genoemd of dat hij die naam aan zijn eeuw gaf, zo iemand kan in geen enkele taal een halve bladzij lezen, zonder door de opeenstapeling van dubbelzinnigheden tot wanhoop te worden gebracht. De moeder kust de dochter . . . dubbelzinnig. De vrouw zocht de kat . . . dubbelzinnig. Het staal bekrast het glas . . . dubbelzinnig. Het meisje voedde de koe . . . dubbelzinnig. De zieke vond de verpleegster in slaap . . . dubbelzinnig. De jageres die de hyena wondde . . . dubbelzinnig. De leerlingen bespotten hun onderwijzers . . .

dubbelzinning. Die vrouw wilde de geit niet volgen . . . dubbelzinnig.

„Nu wij de dierbre missen moeten

Die nooit ons hart vergeet”

. . . dubbelzinnig. Ja, als men zo geestig is, dat men dubbelzinnigheden gaat zoeken waar de vorm van de zin het ook maar enigszins toelaat, dan worden zinnen als de vorst verstijfde het water, het koele nat drenkte de aarde, het schip bevoer de zee, per slot van rekening óók noch dubbelzinnig. Wat aangaat: De heer H. was de vergadering noch al meegevallen en de heer H. merkte spr. op, dat hij . . ., hier moet de bedoeling blijken uit het zinsverband. Schrijf voor de heer H. alleen H, of mijnheer H., of kapitein H., of dominé H., of in de eerste zin ook mevrouw H. of mejuffrouw H, dan doet zich dezelfde dubbelzinnigheid voor, ook volgens de tans noch gebruikelijke schrijfwijze. Al die dubbelzinnigheden worden echter vermeden door het woordje aan, dat men er in de spreektaal dan ook meestal bijvoegt: Aan de heer H. was de vergadering noch al meegevallen. Of: De heer H. was aan de vergadering noch al meegevallen.

Terecht zegt Paul: „Man muss . nur aufhören das, was man gewöhnlich einen satz nennt, als eine in sich geschlossene einheit zu betrachten, und ihn vielmehr als glied einer fortlaufenden reihe ansehen.”

Dat de beide laatste zinnen die door de schrijver der Bezwaren zijn aangevoerd om de ondoelmatigheid onzer voorstellen te bewijzen, moeite zouden opleveren voor iemand die in staat is Potgieter te begrijpen, geloven wij ook niet. Zal iemand, als hij leest:

Wie was het, die de toverstaf

Uw vingren gaf,

Die zwaaien leerde,

zich in ernst afvragen, of het laatste die wel op toverstaf slaat? Zal hij denken dat de ving'ren leerden zwaaien, of misschien de gever zelf van de toverstaf? Maar iemand die dat meent, kan in het schip bevoer de zee, ook wel geloven, dat zee onderwerp is.

Noch iets: als staf in de schrijftaal toevalligerwijze eens vrouwelijk was geweest, zou Potgieter de bewuste regels dan niet hebben geschreven? Voor de vrees dat men hem niet begrijpen zou, was hij zeker niet teruggedeinsd. Hoe dikwijls komt het bij dichters ook niet voor, dat men eerst na een ogenblik nadenkens tot hun bedoeling doordringt! Wanneer Hélène Swarth schrijft:

„De stilte, die gij stoort,

Is heilig; wie hier woont, roert kreet noch klacht”,
dan is dat, ook volgens de oude manier, volkomen in de vorm. En toch zal niemand bij de eerste lezing wie hier woont als voorwerp voelen.

4°. *Het wegvallen van de overgebleven naamvalsonderscheidingen zal ten gevolge hebben, dat er bij het schrijven veel minder van inversie gebruik gemaakt kan worden dan thans, en zal alzoo afbreuk doen aan de bevallige afwisseling in den bouw der zinnen.”*

Dat zou alleen dan het geval wezen, wanneer de door ons gewogen en te licht bevonden vrees voor verwarring en dubbelzinnigheid gerechtvaardigd was.

„*In het algemeen maakt het wegvallen van buigingsonderscheid strengere syntactische voorschriften en veel afspraak noodig. En zoo zal men weldra het Nederlandsch, als de Commissie haar wensch verkrijgt, evenals men het Engelsch gedaan heeft, bij het buiginglooze, maar aan strenge bepalingen omtrent de woordorde gebonden Chineesch kunnen vergelijken.”*

De zonderlinge vergelijking van het Engels met het Chinees zullen wij onbesproken laten. Van de strengere

syntactiese voorschriften geloven wij weinig, van de „afpraak” niets. (*) Wij moeten het al weer herhalen: het verband zal al die gevreesde dubbelzinnigheden voorkomen.

Dat de heer den Hertog dit, in de grond van de zaak, óók zelf gelooft, menen wij te mogen opmaken uit hetgeen hij op blz. 23 zijner brochure schrijft over een, geen, mijn, zijn, hun enz. Die woorden onverbogen te laten, kan, volgens de heer den Hertog „zonder bezwaar toegejuicht worden.” Maar gesteld, dat het schrijven van de, deze, die in de 1^e, 3^e en 4^e nvl. mannel. en vrouwel. verwarring doet ontstaan en strengere syntactiese voorschriften nodig maakt, dan zal het schrijven van een, geen, mijn, zijn enz. in de 1^e, 3^e en 4^e nvl. mannel., vrouwel. *en onzijdig* noch eerder tot dat resultaat leiden. Een man zag het kind (waar is het onderwerp?) De vrouw riep een man. Een oppasser doodde een leeuw. Een vader sloeg zijn zoon. Een zoon sloeg zijn vader. Een houthaker velde een boom, die plotseling omviel... Wie werd nu geveld?

De bezwaren van de heer den Hertog gelden òf hier ook, òf — in 't geheel niet.

„5°. *De taalonderwijzers worden met het oog op het lezen en het aanleeren van vreemde talen toch niet ontslagen van de zorg om hun leerlingen de zinsdeelen en woordsoorten te leeren onderscheiden. Ook zou dit een groot deel van de vormende waarde van het taalonderwijs doen verloren gaan. Waar het bestaande vormverschil tot dusver hierbij een doelmatig hulpmiddel was en de inachtneming er van een geschikte*

(*) De dwaze „afpraak” om een heerleger *n's* te schrijven, die niemand uitspreekt, die de levende taal niet kent en die alleen door de peuterachtigste precieserigheid op hun plaatsjes te zetten zijn — die afspraak zal juist overbodig worden.

toepassing ter bevestiging van het geleerde, zou bij afschaffing van het verschil dit deel van het onderwijs veel meer inspanning van de leerlingen vergen dan voorheen Om een voorbeeld te geven, de beteekenis der zinsdeelen recht te verstaan in een zin als:

Die Neerlands bloed in d' adren vloeit, eischt veel meer inspanning van het logisch denken dan het tegenwoordige

Wien Neerlandsch bloed in d' adren vloeit."

Wij kunnen verwijzen naar hetgeen wij zelden op blz. 24. Van de vormende waarde van het taalonderwijs behoeft niets verloren te gaan. Integendeel. Naar aanleiding van een zin als:

Wie (niet Die!) neerlands bloed door d'adren vloeit, kan de taalleeraar, als hij het nodig vindt, immers evengoed als nu vragen naar de naamval van wie en naar het onderwerp van de zin? En zo kan hij ook door de leerlingen doen uitleggen waarom neerlands hier een bijv. naamw. is en niet een zelfst. naamw.; hij heeft maar te laten proberen of men neerlands door Frankrijks of frans, door Englands of engels zou kunnen vervangen. En als de leerlingen vreemde talen leren, zullen ze, door vergelijking, de zaak misschien noch gemakkelijker kunnen uitmaken.

* * *

Aan het slot van zijn beschouwingen deelt de heer den Hertog mede, dat, als men niet oppast, het muisje der spellingbeweging noch wel eens een berg zou kunnen baren van moeilijkheden en noodlottige gevolgen.

Om dit zonderling natuurverschijnsel te verhoeden en tegelijkertijd zijn landgenoten op te leiden tot correct schrijven, doet de heer den Hertog een middel aan de hand, dat hierop neerkomt:

„1°. *Men sceppe — , in plaats van een taalonderwijs voor on- en minvermogenden, — door leerplicht en kleinere klassen meer regelmatige toestanden in de lagere scholen.*”

Leerplicht, kleinere klassen, regelmatige toestanden — uitstekend! En als men daarbij nu noch de spelling en verbuiging van onnodige moeilijkheden ontdoet, hoe zal het onderwijs in goed spreken en goed schrijven van goed Nederlands dan vooruitgaan!

„2°. *Er worde op hooger en lager trap strenger de hand gehouden aan nauwkeurige correctie, zoowel bij het spreken als bij het schrijven.*”

Tegen nauwkeurige correctie bij het spreken en schrijven zal niemand iets hebben in te brengen. Maar — correctie bij het spreken helpt evenmin in de kwesties van *e* en *ee*, *o* en *oo*, *s* en *sch*, als in die van de verbindings *n*, van naamval en geslacht. Of zou de heer den Hertog wenschen, dat de leerlingen de *o* van *komen* anders uitspraken dan die van *bo(o)men*? Dat ze achter *mens(ch)* en *wens(ch)* noch een *ch* lieten horen? Dat ze zouden zeggen: *paddenstoel* en *pennenhouder*, in den vroegen morgen, verlies den lust niet, enz.?

„3°. *Men zij bij gewoon geschrijf wat minder kinderachtig bij een letter te veel of te weinig en wie iets voor den druk bestemt, maar zich zelf niet vertrouwt, late zijn geschrijf even nazien, door iemand, die wel van spellen verstand heeft.*”

Wij constateren dat de heer den Hertog het „bij gewoon geschrijf” kinderachtig vindt op een letter meer of minder te zien. Men late zich door onze lastige spelling niet te erg plagen! Daar is zeker veel voor te zeggen. Maar als middel om de gewenste „beterschap” te verkrijgen in het „correct schrijven” maakt het wel een ietwat zonderlinge indruk.

„4°. *Men onderwijze niet door regels, wat alleen door oog en oor geleerd kan worden.*”

Voor oog en oor zouden wij willen lezen oor en oog. Want het oor is voor het taalonderwijs heel wat belangrijker. Maar het oor doet ons van al de fijnigheden der spelling van de Vries en te Winkel, van de geslachtsonderscheiding en van de verbuiging der schrijftaal zo goed als niets kennen.

„5°. *Bij examens late men het gebruik van een woordenboekje toe — zooals men logarithmentafels, passer en liniaal toelaat — en drijve men geen spellingsport. wat alleen nu en dan eens bij het onderwijs kan toegelaten worden.*”

Uit deze wens blijkt duidelijk, dat ook volgens de mening van de heer den Hertog eigenlijk geen Nederlander zijn taal zonder fouten kan schrijven, als hij geen woordelijst naast zich heeft.

Het woordelijstje zo onmisbaar voor de schrijvende Nederlanders, als passer en logarithmentafel voor de wiskundigen!!

Maar is een doelmatige vereenvoudiging, waardoor de woordelijst zo goed als overbodig wordt, dan niet dringend nodig?

„6°. *Bij taalonderwijs op hooger trap doe men inzien, dat de nieuwe grammatica geen absolute gehoorzaamheid verlangt, maar dat zij niets anders wil zijn dan een verstandige formulering van het oppermachtige taalgebruik, met een weinig tucht, waar de doelmatigheid gevaar loopt, of de taalvrijheid in slordigheid ontaardt.*”

Precies. Geen absolute gehoorzaamheid aan de voorschriften van... wie ook Verstandige formulering van het oppermachtig taalgebruik Uitstekend. Maar is het de heer den Hertog wel, die deze leer verkondigt? De heer den Hertog, die immers de talloze willekeurige voorschriften van de Vries en te Winkel blindelings gehoorzamen wil? En die alleen meent te mogen afwijken, als de heren van 't Woordenboek daar permissie toe geven?

„7°. In plaats van der leerlingen tegenzin te wekken door een uitputtende behandeling van de vormleer, make men hen vertrouwd met de interessante dingen op het gebied van zinsbouw, woordenkeus en woordvorming en verfijne men hun appreciatievermogen voor het oude, dat in eere moet blijven en het nieuwe, dat als taalverrijking een welkom verdient.”

Hetgeen we hierboven zeiden, geldt ook hier. Wij zijn het er volkomen mee eens. Maar die uitputtende behandeling der vormleer, die spellingsport, die tegenzin der leerlingen — is het niet alles grotendeels het gevolg van de eis die men aan leerlingen van lagere en middelbare scholen stelde en stelt: zich van de schrijftaal (niet van hun moedertaal!) te leren bedienen, zonder daarbij veel fouten te maken?

Voor wij eindigen, moeten wij er noch even de aandacht op vestigen, hoe moeilijk het is, met een open oog voor het goede, het ontwikkelende taalonderwijs, het oude spel- en verbuigstelsel te verdedigen.

Men kan dat niet doen, zonder met zich zelf in tegenspraak te komen.

De volgende uitspraken van de heer den Hertog leveren daarvan een duidelijk bewijs:

Om correct te leren schrijven scheppe men door leerplicht en kleinere klassen meer regelmatige toestanden in de lagere scholen (blz. 27).

Wie iets voor de druk bestemt, kan zijn geschrijf laten nazien (ald.)

Bij gewoon geschrijf zij men minder kinderachtig bij een letter te veel of te weinig (ald.)

„Zij, die niet voor den druk schrijven, kunnen het zich trouwens, wat de spelling betreft, zoo gemakkelijk maken als zij willen.” (blz. 5).

Dat komt dus hierop neêr: Onze spelling en onze schrijftaal-verbuiging zijn allebei heel moeilijk. Daarom moet men er meer tijd en meer zorg aan besteden. Maar eigenlijk — moet men dat toch maar liever niet doen. Spel in brieven, aantekeningen enz. maar „raak”, neem een woordenboek als je examen doet, en een corrector als je iets laat drukken.

En weer vragen wij: Is het nodig op de scholen zoveel tijd aan de spelling, aan een verouderde verbuiging, aan een willekeurige geslachtregeling te verknoeien? Is 't niet veel beter, spelling en verbuiging zó te vereenvoudigen, dat een Nederlander, die goed lager onderwijs genoten heeft, zijn taal zonder fouten, zonder véél fouten ten minste, zal kunnen schrijven?

Bij de Uitgevers dezes ziet mede het licht:

KOLLEWIJN'S TAALBEWEGING

toegelicht en verdedigd

DOOR

J. M. HOOGVLIET.

Prijs *f* 0,45.

Dr. EELCO VERWIJS,

Bloemlezing uit Middel-Nederlandsche Dichters.

Tweede vermeerderde Uitgave.

1e DEEL:

Dierensage en Ridderpoëzie . . . . . *f* 1,75

2e DEEL:

Geestelijke en Burgerlijke Poëzie . . . . . " 1,75

3e DEEL:

Mengelpoëzie . . . . . " 1,75

4e DEEL:

Glossarium . . . . . " 4,80

(Opnieuw bewerkt en belangrijk vermeerderd
door Dr. G. PENON).

Prijs van deel 1—4 te zamen *f* 9,—.

